

# Diàleg

**AVUI+**  
Des del 1976

CORPORACIÓ CATALANA  
DE COMUNICACIÓ S.L.

ANTONI CAMBREDÓ, president executiu  
JOAN ODINA, conseller delegat  
CARLES FLO, director general  
IVAN GRAU, director financer  
ORIOL GALLISSÀ, director comercial  
JOAN SERRA, director de producció  
PATRÍCIA TARRIDA, cap de distribució  
QUICO DOMINGO, cap de sistemes

**FEST COMBINA PATIMENT  
AMB DELICADES REFLEXIONS**

Ramon Tremosa  
i Balcells



Professor de teoria econòmica a la UB  
www.ramontremosa.cat

EN SÍNTESI

El que  
Obama  
ja ha fet

## Jo no

Aquest Nadal he enllestit la lectura d'un llibre excel·lent: *Jo no*, de Joachim Fest (Columna). "Ni que tots fallin, jo no". Aquesta és la frase, inspirada en l'Evangeli de Mateu que el pare del reconegut periodista i historiador alemany Joachim Fest va inculcar als seus cinc fills perquè es neguessin a acceptar el règim nazi i afrontessin amb fermesa la dura pressió social contra la seva família. El pare de Fest, de profundes conviccions catòliques, va ser acomiadat de la feina per oposar-se al nazisme, i al llibre *Jo no*, unes memòries d'infantesa i joventut, l'autor descriu l'asfíxia econòmica i l'angoixa creixents d'una família que va saber dir no a Hitler.

**JOACHIM FEST RELATA L'EXEMPLE** d'una família, entre moltes altres a Alemanya, que va copsar ben aviat la naturalesa terrorífica del nazisme, mostrant que la possibilitat de resistir des de dins el totalitarisme de Hitler entre el 1933 i el 1945 va ser possible. Aquest fet topa directament contra les excuses esgrimides per altres intel·lectuals alemanys, com ara Günter Grass i Jürgen Habermas, relatives a la inevitabilitat d'haver-se d'adherir al partit nazi. Una militància a la joventut hitleriana que en el cas de Grass, si s'hagués revelat al principi i no al final de la seva vida, difícilment li hauria proporcionat l'èxit internacional i el premi Nobel de literatura. El jove Joachim Fest, en canvi, com tants altres joves alemanys, va evitar entrar a les SS allistant-se voluntàriament als 17 anys a l'exèrcit regular de la Wehrmacht, amb el qual va combatre en primera línia fins que fou fet presoner pels americans.

**JOACHIM FEST M'HA RECORDAT** altres escriptors alemanys marcats profundament per la guerra, com ara Ernst Jünger i Heinrich Böll, premi Nobel de literatura el 1972. Llegir autors alemanys gairebé sempre és feixuc: el seu estil és dens i barroc i sovint fan avançar diferents relats en paral·lel. Fest combina el patiment més dramàtic, com ara les irrupcions nocturnes intimidatòries de les SS a casa seva de petit o els combats al front de joventut, amb delicades reflexions sobre música, art i literatura. De manera semblant, Ernst Jünger, a *Diàries de París (1941-1944)* (Edicions 62), alterna la narració de la brutalitat del front amb llargues reflexions sobre la lectura de la Bíblia o sobre la seva tendra passió per l'estudi dels invertebrats.

**TAMBÉ HEINRICH BÖLL** a *Billar a dos quarts de deu* (Edicions 62) presenta una trama brillant amb una estructura deliberadament complexa: la suggerent història de tres generacions d'arquitectes d'una família alemanya, que fan la guerra tres vegades seguides contra França entre el 1871 i el 1945 i que construeixen, dinamiten i reconstrueixen successivament el monestir de Sankt Anton. Catòlic de religió, l'obra de Böll té una volguda significació moral: "Només m'interessen dos temes, l'amor i la religió, però al catolicisme alemany no hi cap ni una cosa ni l'altra". Ferit dos cops en combat, Böll critica una part de la burgesia catòlica de Colònia, la seva ciutat, aquella que va abandonar "el sagrament de l'Anyell" (Crist) pel "sagrament del Búfal" (Hitler). Aquella gent que, després d'haver fet la guerra, un dia va tornar del



LLUÏSA JOVER

**"Joachim Fest relata l'exemple d'una família, entre moltes altres a Alemanya, que va copsar ben aviat la naturalesa terrorífica del nazisme"**

front i "va baixar de la guerra com qui baixa d'un tramvia; se'n van anar a casa i es van fer desnazificar un pèl, com aquell qui se'n va al barber per treure's de sobre una barba que molesta".

**JOACHIM FEST M'HA RECORDAT TAMBÉ** l'èpica gegantina del tinent bavarès Clemens Forell, relatat per Josef Martin Bauer (*Tan lluny com els peus em portin*, La Campana). Condemnat a 25 anys de treballs forçats a Sibèria, Forell va esmerçar tres anys per completar a peu una fugida impossible de 14.000 quilòmetres, des de l'extrem més oriental de Sibèria fins a Pèrsia. En la seva odissea passa per tota mena d'aventures: conviu amb esquimals, lladres i cercadors d'or, es defensa dels

llops, rep l'ajut de pastors, es fa passar per captaire, aprèn a robar..., sempre estalonat pels oficials soviètics. Aquest relat va ser portat brillantment al cinema el 2001 per Hardy Martins. D'altra banda, Fest m'ha evocat també el llibre d'Anthony Beevor *Berlín: la caïda, 1945* (Crítica). Aquest oficial anglès, que va accedir als arxius soviètics, confirma la magnitud de l'èxode a Alemanya el 1945, el més gran de la història de la humanitat: dotze milions de persones desplaçades i dos milions de dones violades, sistemàticament i repetida, per l'Exèrcit Roig. La guerra és una experiència tan brutal que la necessitat de donar un sentit a tant d'horror i de patiment obre la porta, més que en temps de pau, al sentit religiós de la vida.

**JOACHIM FEST NO VA TENIR MAI BONA FAMA** entre els intel·lectuals d'esquerres, als quals acusava d'imposar els seus dogmes. En tant que berlinès que va fugir de l'Alemanya soviètica, Fest diu al final del seu llibre que sota el règim comunista una dissidència oberta com la que va mantenir la seva família durant dotze anys hauria estat del tot impossible, alhora que afirma que l'èxit a Occident del comunisme va consistir a impedir de manera permanent qualsevol comparació amb el nazisme. Poc abans de morir, ja molt gran, el pare de Joachim Fest encara va ser a temps de formular un dels seus habituals jocs de paraules, tan lúcids i plens de sentit: "A la vida he fet molts errors, però no res d'equivocat".

Marçal  
Sintes



**No sé, naturalment –després de la decisió de solament dos Estats, Iowa i Nou Hampshire–, si Barack Obama** serà el presidenciable demòcrata i encara menys si esdevindrà president. Però observant-lo i sentint el que diu i com ho diu un arriba a la conclusió que posseeix virtuts importants. A més del carisma, que és un do que es té o no es té, compta amb un discurs atractiu, potent, eficaç per aconseguir arribar a la Casa Blanca (altra cosa ben diferent és governar). ¿I què proposa, què ven Obama? Doncs el seu missatge se sustenta en idees com les següents: canvi, esperança, i unitat i reconciliació nacionals. Amb 46 anys, també es presenta com a membre d'una generació jove, com a algú optimista, que creu en la política, honest ("és l'hora d'un president que no us digui només el que voleu sentir, sinó el que us cal saber"), *antiestablishment* i no emmordassat pels grans lobbies. Per descomptat, té punts febles (manca d'experiència, poc coneixement de la política exterior i de seguretat, etcètera), però que Barack Obama hagi arribat fins on ha arribat és en si mateix significatiu, més enllà del desenllaç. Perquè ha deixat clares un parell de coses enormement reconfortants: a) que no és veritat, com molts han predicat, que encara faltin molts anys perquè els EUA estiguin preparats per tenir un president negre. I b) que tampoc és veritat, com molts han predicat també, que en la política nord-americana els diners ho siguin i ho puguin absolutament tot: ell no és qui disposa de més diners per a la seva campanya, ni de bon tros. Dos vells determinismes han saltat pels aires. m.sintes@hotmail.com